

תורה ודעת

יו"ל ע"י 'קהל עדת ירושלים' * גליון 81 * פרשיות קרח - חוקת * סיון תשס"ח

ביאורי תורה

מתורתו של רבינו הגאון רבי לייב מינצברג שליט"א

פרשת קרח

הגבורה, אם אין אתה מאמין הרי הקב"ה ומשה אל פתח אהל מועד בא עמי ושאל. וזהו שנאמר וישב אהרן אל משה. גם דין ודברים זה כשלעצמו צריך תלמוד, והלא ממה נפשך, אם היתה בידי משה נבואה מפורשת מאת ה', מהי אפוא טענת המלאך "אני שלוחו של מקום ואתה שלוחו של משה", והלא שניהם שלוחם של מקום הם. ואם משה מדעתו הורה כן, מהי תשובתו "אין משה אומר כלום מלבו אלא מפי הגבורה".

והנראה לבאר בזה, כי אכן לא ניתנה למשה נבואה לעשות כן, וכפי שמוכח מתוך הענין עצמו, שחרון האף היה שולט - "יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף" - ומשה הוא שהורה מדעת עצמו לאהרן לקום ולעשות מעשה שיכפר על ישראל. ולפי שידע משה סוד הקטורת שכוחה יפה לעצור המגפה, דן משה דין לעצמו, שפיקוח נפש דוחה כל התורה, וכדאי הוא איסור הקרבת קטורת שלא כמצוותה להידחות, למען עצירת המגפה והצלת נפשות ישראל.

הנה כי כן, הוראה זו לא באה למשה מתוך קבלת נבואה, כי אם מתוך חכמת התורה אותה השיג, ומעומקה העלה הלכה זו. וכיון שהדברים הוכרעו על פי דעת תורה, הרי אלו דברי אלקים חיים.

וכבר עמד על כך ה'אור החיים' וכתב: ויקח אהרן כאשר דבר משה... עוד ירצה לצד שהענין כאן הוא הפך הדין, להקטיר קטורת חוץ לזמנו וחוץ למקומו, לזה אמר 'ויקח אהרן' וטעם 'ויקח' הוא 'כאשר דבר משה', פירוש על פי נביא, ויאמן נביא כשיאמר לעבור על מצוה אחת ממצוות התורה לפי שעה, וכאליהו בהר הכרמל.

אלא שעדיין יש להבין מה טיבה של הוראת שעה זו, והלא כל כוחו של הנביא אינו אלא כשנמסרת לו נבואה מאת ה'. וכאן הרי לא מצינו שום דיבור ה' למשה לעשות כדבר הזה, ועוד, אילו נבואה מפורשת היתה בידו, מה היה צורך עוד באותו רז שגילה לו מלאך המוות, וכי נבואת ה' צריכה סמך וערבות מן המלאכים, להבטיח שקיומה תמלא את מטרתה.

והנה במדרש אגדה מצינו, כי התנצחות רבה היתה בין אהרן הכהן לבין המלאך המשחית, על אודות עצירת המגפה, כפי שהביא רש"י להלן (פסוק יג): ויעמוד בין המתים וגו' - אחז את המלאך והעמידו על כרחו. א"ל המלאך הנח לי לעשות שליחותי. א"ל משה צווי לעכב על ידך. א"ל אני שלוחו של מקום ואתה שלוחו של משה. א"ל אין משה אומר כלום מלבו אלא מפי

א. ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה ותן עליה אש מעל המזבח ושם קטרת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם כי יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף; ויקח אהרן כאשר דבר משה וירץ אל תוך הקהל וגו' (יז, יא).

וכתב רש"י: וכפר עליהם - רז זה מסר לו מלאך המות כשעלה לרקיע, שהקטורת עוצר המגפה. והוא בגמרא (שבת פט.): עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם, בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות, אף מלאך המות מסר לו דבר, שנאמר 'ויתן את הקטרת ויכפר על העם' ואומר 'ויעמד בין המתים ובין החיים' וגו'. אי לאו דאמר ליה מי הוה ידע.

ויש לתמוה הרבה בדבר, כיצד הורה משה לאהרן להעלות קטורת שלא במקומה ושלא בזמנה, והרי לכאורה יש בה משום קטורת זרה אשר לא צויה ה'. ואף שהשיג משה סוד זה במרום, וידע כוחה של הקטורת לעצור המגפה, מכל מקום מה תוקף יש בכך כדי להתיר איסור זה, שאף חיוב מיתה יש בו, כמו שמצינו במעשה נדב ואביהוא, ובמעשה מאתים וחמישים איש מקריבי הקטורת, אשר יצאה אש מלפני ה' ותאכלם.

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה קדם האי גברא רבה ויקרה איש האשכולות ורב תבונות, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, המקום עולה של תורה בקהילתנו ועומד בראש מוסדותינו, המוסר נפשו למען היכלי התורה המפוארים ונושא על שכמו את עול ניהול המוסדות

הגאון רבי **מתתיהו הירשמן שליט"א**

ראש הכולל

לרגל השמחה השוריה במעונו

בנישואי בנו

החתן המופלג **ישראל הירשמן הי"ו**

מבחיורי ישיבת 'תורת ירושלים'

עב"ג בשעט"מ

יהא רעוא משימא שיוכה לרוות ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך רוב שמחה והרחבת הדעת וכל מילי דמיטב.

קהל עדת ירושלים

טנא מלא ברכות

ברכת מזל טוב חמה ולבבית שלוחה בזה

לכבוד מוריננו ורבינו שליט"א

לרגל שמחת נישואי נכדו

החתן המופלג **ישראל הירשמן הי"ו**

מבחיורי ישיבת 'תורת ירושלים'

בן לחתנו הגאון רבי **מתתיהו הירשמן שליט"א**

ראש הכולל

ולרגל הולדת נכדתו כמז"ט בת

לבנו הגאון רבי **ברוך מרדכי מינצברג שליט"א**

ר"מ בישיבת 'אור התלמוד'

יהא רעוא מן שמיא שיוכו לרוות מכל משפחתם רוב נחת דקדושה ויארץ ה' ימיו ושנותיו ויוסף להתהונו ולהפיץ מעיינות תורתו הברוכים מתוך שמחה וטוב לבב הרחבת הדעת וכל מילי דמיטב

קהל עדת ירושלים

לעילוי נשמת הרב החסיד רבי **יוסף** בן רבי אהרן אליהו **אייכלר** זצ"ל מייסד קהילתנו 'ישיבת המתמידים' נלב"ע י"ח סיון תשס"ו הונצח ע"י משפחתו

וזהו שהשיב לו אהרן למלאך "אין משה אומר כלום מלבו אלא מפי הגבורה", כלומר, הן אמת ששלוחו של משה אני, אך דעתו של משה דעת תורה היא, וכמוה קבלה מפי הגבורה.

וביותר מבוארים הדברים על-פי מדרש 'לקח טוב' (פסיקתא זוטרתא קיד, א): **ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה ותן עליה אש מעל המזבח וגו' - אמר אהרן למשה, בי אדוני משה להרגני אתה מבקש; בני מפני מה שהקריבו אש הדיוט נשרפו ולי אתה אומר קח את המחטה ותן עליה אש מעל המזבח להוציא מן הקדש חוץ. אמר לו, עד שאתה מדבר הם מתים, אלא 'והולך מהרה'. כיון ששמע אהרן כך, אמר, אפילו אני מת - על ישראל אינו חושש. הרי מבואר בזה להדיא, כי ההוראה הזאת היתה של משה לבדו, ובשל כך היה אהרן חושש למעשיו משום שלא ירד לסוף דעתו, אך כיון ששמע כי "החל הנגף" - והוראתו של משה אחת היא שבשעה שישראל ניגפים, אין פנאי לדון ולבקש בירור לדברים, אלא החובה לחוש תיכף להצלתם - מיד "ויקח אהרן כאשר דבר משה" - בשליחותו של משה, סמוך ובטוח כי הוא אמת ותורתו אמת, "וירץ אל תוך הקהל" - מוכן ומזומן אף למסור נפשו למען שליחותו, ובלבד שישוב חרון האף מישראל.**

אמנם דבר זה פשוט, כי בוודאי אין מעשה איסור מבטל חרון אף, אלא נראה שני העניינים מתקיימים ובאים כאחד; הואיל וקטורת זרה נדחית מפני פיקוח נפש, הרי שסגולת הריצוי שוב מתקיימת בה כאילו נקרבה כמצוותה.

ודומה הדבר למה שאמרו חז"ל לגבי מרדכי, שהורה הלכה מדעת עצמו לעבור על דברי תורה למען הצלת ישראל (מגילה טו): **'אשר לא כדת' - אמר רבי אבא שלא כדת היה, שבכל יום ויום עד עכשיו באונס, ועכשיו ברצון, וכאשר אבדתי אבדתי וכו'.** **'ויעבור מרדכי' - אמר רב שהעביר יום ראשון של פסח בתענית וכו',** אשר בוודאי רצויים היו מעשיהם לפני המקום, וכשם שהועילו לעשות נס על ידם, כך עמדו הדברים לזכותם ולא לחובתם. ושני העניינים הללו מקבילים להפליא זה כנגד זה, שבשניהם הורה החכם לעבור על דברי תורה לצורך פיקוח נפש, ובשניהם לא השתתה השליח לירד לסוף דעת החכם ולא נתעכב על בירורם של דברים, אלא שמו נפשם בכפם והיו נכונים גם לסכן עצמם בחיוב מיתה - הכל למען הצלת ישראל מכליון.

[והרי לנו סמך מן התורה ומן הכתובים להלכה למעשה, כמבואר בשו"ע (אורח חיים שכח סעיף ב) - **מי שיש לו חולי של סכנה, מצוה לחלל עליו את השבת; הזריז - הרי זה משובח; והשואל - הרי זה שופך דמים.** והן הן דברי משה אל אהרן: **עד שאתה מדבר הם מתים - אלא 'והולך מהרה'.**]

וזהו שאמרו עוד במדרש (פסיקתא שם): **וישב אהרן אל משה - לבשרו.** כלומר, לבשר למשה כי נתקיימו דבריו. שכן, אם ציווי מפורש היה זה מאת ה', מה בשורה היתה בפי אהרן, והלא פשוט ומושלל הספק הוא, כי דבר אחד מדבריו אחר לא ישוב ריקם, אולם לפי האמור כי דעת משה היא אשר הכריעה בדבר, הלא בשורה גדולה הביא עמו אהרן להודיעו כי נתקיימו ונתאמתו דבריו, כאשר חרון האף פסק ונעצרה המגפה מישראל, ואף הוא צלחה דרכו כאשר מילא את שליחותו בשלום.

ב. ואני הנה לקחתי את אחיכם הלויים מתוך בני ישראל לכם מתנה נתונים לה' לעבוד את עבודת אהל מועד; ואתה ובניך אתך תשמרו את כהנתכם לכל דבר המזבח ולמבית לפרוכת ועבדתם עבודת מתנה אתן את כהנתכם והזר הקרב יומת (יח, ו-ז).

וכתב רש"י: **עבודת מתנה - במתנה נתתיה לכם.** והרמב"ן פירש: **והנכון בעיני, שיאמר ועבדתם - עבודת כהונה, ואיננה לכם עבודת שעבוד כעבודת עבדי המלכים, אבל עבודת מתנה - גדולה נתתי לכם בה לכבוד ולתפארת מאתי.**

עבודת בית המקדש כוללת בעיקרה שני חלקים: חלק השעבוד, שהיא נשיאת עול העבודה והשירות לה'. וחלק השררה, הלא היא הגדולה והכבוד, הקדושה והזכות המיוחדת הניתנת לנושאי תפקיד רב מעלה זה.

והנה ביסוד הדברים היה הדין נותן, שכל מי שהופקד לשמש בעבודת המקדש, הריהו נושא את תפקידו הן לזכות והן לחובה. ואשר לכן הכהנים בני אהרן שנבחרו לכהן לה' ולזכות במעלתה וגדולתה של עבודת אהל מועד - הם אשר צריכים להיות מופקדים גם לעבוד ולמשא, ולסיפוק כל צרכיו המעשיים של המקדש. אולם בפרשה זו חולקו שני חלקים אלה לשני מעמדות, מעמד הכהונה ומעמד הלוייה, כאשר הכהנים חשובים 'בני הבית' המשמשים בקודש פנימה, ואילו הלויים נושאים תפקיד של 'משרתי הבית', וכמו שאמרו (ספרי יח, ו. וברש"י לעיל פסוק ב) "שומרי שערים, גזברים ואמרכלים". ובכך נחשבים הלויים כנתונים לכהנים, בהיותם כפופים תחת מרותם, וממלאים את העבודה שאלמלא הם היו הכהנים צריכים לעשותה (ראה עוד בזה 'תורה ודעת' גליון 54 - פרשת קרח תשס"ז).

ואכן דווקא בפרשה זו - בה הובררו ונקבעו חלקם ותפקידם של הכהנים ושל הלויים בעבודת הקודש - נתחדש גדר מיוחד זה, שעבודת הכהנים "עבודת מתנה" היא, כי אחר שניתנו

להם הלויים לעבוד ולמשא, הוסר מעליהם חלק העבדות ונשיאת עול צרכי הבית, ולא נותרה להם כי אם חלק המעלה והגדולה, לעמוד בראש משמר הבית ולשמש בקודש פנימה כבני-הבית. וכך תלה הכתוב שני העניינים זה בזה: **"הנה לקחתי את אחיכם הלויים מתוך בני ישראל לכם מתנה נתונים לה' לעבוד את עבודת אהל מועד"** - ואילו אתם הכהנים - **"תשמרו את כהנתכם לכל דבר המזבח ולמבית לפרוכת..."**. ועל ידי זה נמצא כי - **"עבודת מתנה אתן את כהנתכם"**.

ובגמרא דרשו מקרא זה על מתנות הכהונה (פסחים עג): **'עבודת מתנה אתן את כהנתכם' - עשו אכילת תרומה בגבולין כעבודת בית המקדש.** כלומר 'עבודת מתנה' זו האמורה כאן - כרוכה כענין אחד עם 'מתנות הכהונה' המפורשות בהמשך הפרשה להלן (יח, ח) **ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי לכל קדשי בני ישראל לך נתתים למשחה** - שהם אכילת קדשי בני ישראל, התרומות, הבכורות ודמי פדיונם, החזה והשוק וכל תרומה ומתנה הבאה אל בית ה'.

ולפי האמור יבואר, כי שתי ה"מתנות" האמורות בפרשה זו חוברות יחדיו למתנה כוללת אחת, שהיא עצם הכהונה שניתנה להם, להיחשב כבני-ביתו של ה'. אלא שמעמד גדול זו טומן בחובו זכות כפולה ומכופלת, הן בצבינה של עבודת כהונתם, שאינה עבדות ושירות אלא 'מתנה', והן במתנותיהם מתרומות העם וקדשי, שמתוך מעמדם כבני הבית הרי הם אוכלים את לחם הבית, כבנים הסמוכים על שולחן אביהם.

וזהו אשר דרשו חז"ל (שמות רבה לו) **'ואתה הקרב אליך' - הדא הוא דכתיב (תהלים סה, ה) 'אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך'.** **א"ר יצחק משל לאוהבו של מלך שתיגר ויעשו פרוטיקאטור שלא יהא זו מפלסין, ואוכל מותריו של מלך, כך אהרן היה שוה לכל ישראל ועשו הקב"ה כהן גדול ואמר לו (ויקרא כא) 'ומן המקדש לא יצא', ואכל מותריו של הקב"ה שנאמר 'והנותרת מן המנחה'.** כלומר, שני חלקי הפסוק - **"אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך"** ו"נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך" - שתי זכויות כלשעצמן הן, אך יסודם אחד, כי אותה הזכות והמעלה העצומה שניתנה לבחירי ה' לשכון בחצרות בית ה', היא גם זו הנותנת להם במתנה את לחם ה', ואת קדשי ישראל ומתנותיהם המורמים לבית ה'.

הבדל מעמדות זה בין הכהונה לבין הלוייה, אנו מוצאים גם בגדרי מתנותיהם ואופיים. שכן, הכהנים אינם מקבלים שכר תמורת עבודתם, אלא כל מתנותיהם נחשבות כאכילה משולחן גבוה, כלומר הלחם לחם ה' הוא, ואך זכות ניתנה להם לאכול ממנו, אולם המעשרות הניתנים

ללויים חולין הם, ונתונים להם כמתנה גמורה כשכר תמורת עבודתם, כמו שנאמר: **"ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה חלף עבודתם אשר הם עובדים את עבודת אהל מועד"**; **"ואכלתם אותו בכל מקום אתם וביתכם כי שכר הוא לכם חלף עבודתכם באהל מועד"**. והכל בא מיסוד אחד, כי המשרתים אינם בעלי זכויות כבנים, ואינם זכאים לאכול מלחם הבית כמוהם, ולא ניתנה להם מתנת המעשר אלא כשכר תמורת עבודתם. (ראה גם 'תורה ודעת' גליון 3 - פרשת קרח תשס"ה).

*

והנה מקום רב יש להתבונן, מה נשתנה 'מעשר ראשון' מכל שאר המתנות שנותנים ישראל לה', שאת כל המתנות נתן ה' לכהנים, ואך את המעשר לבדו - נתן ללויים.

והנראה לבאר, כי המעשר שונה בגדרו משאר

המתנות, ואין סיבת נתינתו של זה דומה לסיבת נתינתן של אלו; כל מתנות הכהונה, ניתנות על ידי ישראל בתורת מתנה לה' - אם בהרמת החלק הראשון דרך כבוד, אם בהפרשת החלק המובחר, ואם בהקרבת קרבנות אשר כל עניינם הוא אישה ריח ניחוח לה'. וגדר הדברים הוא שהמתנות מובאות לשולחנו של ה'. אך גדרו של המעשר שונה הוא, בהיותו נתינת רכוש, כעין העלאת מס לאוצרות המלך, שעניינו להעשיר נכסי הקודש ולהרבות קנייני הבית.

לפיכך, כל מתנה ומתנה הבאה מידי ישראל לה', נועדת וניתנת למטרה שלשמה הביאה. אלו שהובאו בתורת לחם על שולחנו - ניתנים לכהנים שהם אוכלי שולחן המלך. ואולם כאשר בא ה' לשלם שכר פעולתם של הלויים המשרתים במקדש, אין הוא נותן להם מלחם שולחנו, אלא נוטל מן הממון המובא אל בית האוצר, אשר ממנו עשויים לפרנס הוצאות בית המלוכה, ובהם

משלם להם משכורתם חלף עבודתם.

ומצד הבדל זה בין התרומה לבין המעשר, אף במידתם שונים הם. שהתרומה לא קצבה לה תורה שיעור אלא "חיטה אחת פוטרת הכרי" (קדושין נח:), כי מצד שורש המצוה אין קפידה על מידה מסוימת דווקא, אלא די בכל 'מתנה' שהיא. אבל מעשר שעניינו כעין מס רכוש העולה לאוצר המלוכה, הריהו נתון לשיעור ומידה קצובה, לפי שענייני רכוש וקנין נמדדים בשיעורים, וגודל השיעור מהווה עיקר במהות המתנה. לפיכך קבעתו תורה על שיעור חשוב - עשירית.

נמצא אפוא, כי כל אחת מן המתנות והתרומות הניתנות על ידי ישראל - ממלאת באופן בלתי אמצעי את סוף מטרתה; התרומה הניתנת כמתנה לה' - אכן נתונה לאכילת 'בני הבית', ואילו המעשרות אשר עניינם כמס להוצאות הבית - נתונים כשכר 'למשרתי הבית'.

פרשת חוקת

מה שהאריך ליישב בזה.

לא תכבה ומצות **'תרומת הדשן'** המתקיימת עמה, שעניינם שלא יבטל ולא יפסק ריח הניחוח לפני ה', אלא מציאות הקרבן תעמוד תדיר לרצון לפניו. כמו שנאמר (תהלים כ, ד) **"יזכור כל מנחותיך ועולתך ידשנה סלה"**. וכדאיתא במדרש (ילקוט תהילים תרפ:): **ועולתך ידשנה סלה, זה יצחק שנתקרב על גבי מזבח לעולה**. ואשר עליו אמרו: **אפרו של יצחק כאילו צבור על גבי המזבח**.

נמצא אפוא, כי הנחת האפר למשמרת הינה מעיקר מטרתה של הפרה האדומה, ואדרבה, תורת טהרת הטמאים היא הבאה כתוצאה מכך ואינה מעיקר סדר המצוה. ואפשר עוד, שאם משום טהרת הטמאים כשלעצמה - לא היה בפרה אדומה גדר של 'מצוה' אלא 'הכשר מצוה' גרידא, כדוגמת עשיית מקוה לטבילה, שהטבילה היא המצוה והמקוה אינה אלא הכשר לה.

ולכן לא הזכיר הרס"ג במנין המצוות אלא את הנחת אפר הפרה למשמרת, כי זוהי ממטרותיה העיקריות של הפרה. ושוב אין הכרח למה שכתב הגרי"פ פרלא כי אם הניח כולה למשמרת לא קיים מצוותה, משום שטהרת הטמאים אינה מסדרה ההכרחי של מעשה הפרה, ואדרבה, לאידך גיסא ודאי יש לומר, שאם היזה כל אפרה לטהרת הטמאים ולא הותיר ממנה למשמרת - אין ספק שביטל עיקר גדול ממצוותה.

נערך ע"י הרב דוד אנשין

והנראה בזה, על פי מה שהארכנו לבאר במקור"א (תורה ודעת' גליון 54 פרשת חוקת תשס"ז), כי הפרה האדומה לא נועדה לשם טהרת טמאים בלבד, ולא זו היא עיקר מטרתה, אלא בראש ובראשונה היא קרבן חטאת כללי, הבא לכפר על טומאות בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם, ובראשם חטא עבודה זרה ששרשו בחטא העגל, וכמו שאמרו חז"ל (במדבר בה יט, ח) **משל לבן שפחה שטיף פלטיץ של מלך, אמר המלך תבוא אמו ותקנח את הצואה, כך אמר הקב"ה תבוא פרה ותכפר על מעשה העגל**. ולכן פרשת הפרה אינה פותחת כלל בטהרת הטמאים, אלא בשחיטתה, הזאת דמה נוכח אהל מועד ושריפתה מחוץ למחנה. ואך בהמשך הדברים, לאחר שכבר חתם את סדר מעשה הפרה - **"והיתה לבני ישראל ולגר הגר בתוכם לחוקת עולם"** - מלמדנו הכתוב עוד, שהאפר הזה כוחו לטהר טמאים, וכל הנוגע במת ומבקש להיטהר, יזה עליו הטהור מ"**עפר שרפת החטאת**" ותסור טומאתו מעליו.

ומעתה יבואר, כי מצות התורה להניח מאפר הפרה למשמרת עד עולם, אינה נובעת מצד טהרת הטמאים שעל ידה, אלא מצד קרבן החטאת שבה. כי לאור חשיבות כפרתה המרובה של הפרה האדומה, יש להנציח את עשייתה ולהותיר ממנה למשמרת, יען כי עצם מציאותה ועמידתה לזכרון לפני ה' מביאה וממשיכה כפרה וטהרה לישראל, וכדרך שביארנו במקור"א (תורה ודעת' גליון 25 פרשת צו תשס"ו) לגבי מצות **"אש תמיד תוקד על המזבח**

ואסף איש טהור את אפר הפרה והניח מחוץ למחנה במקום טהור והיתה לעדת בני ישראל למשמרת (יט, ט).

וכתב רש"י (עפ"י מתני' דפרה פ"ג מ"א): **והניח מחוץ למחנה - לשלשה חלקים מחלקה, אחד נתן בהר המשחה, ואחד מותחלק לכל המשמרות, ואחד נתן בחיל. זה של משמרות - היה חוץ לעזרה, ליטול ממנו בני העיירות וכל הצריכיין להטהר, וזה שבהר המשחה - כהנים גדולים לפרות אחרות מקדשין הימנו, וזה שבחיל - נתון למשמרת מגזרת הכתוב, שנאמר והיתה לעדת בני ישראל למשמרת.**

הלכה מיוחדת נתחדשה באפר הפרה, שמלבד הזאתו לטהר טמאים, יש להעמיד חלק אחד ממנו למשמרת. באפר זה לא היו משתמשים לעולם, אלא כולו נועד למשמרת בלבד. ויש להבין מה טיבה של הלכה זו ומה טעם יש בה.

ויתרה מזו מצינו לכמה מן הראשונים שהעמידו את ענין המשמרת כעיקרה של מצות פרה אדומה. ביניהם הרס"ג שכתב בחרווי למנין המצוות (מצוה מה) **"ופרה למשמרת בתדר"**. ועיין שם בביאור הגרי"פ פרלא (ח"ג) שתמה על כך: **אבל הדבר תמוה דאע"פ שחלק אחד מן האפר מצוה שיהיה למשמרת לדורות עולם, מ"מ ודאי עיקר מצות שריפת הפרה היא רק להכין אפרה לטהרת טמאים מתים וכו'... והיאך כתב כאן רק המצוה לשמרו תמיד דמשמע דס"ל דזו היא עיקר מצותה. וזה ודאי לא יתכן כלל כמבואר. ובלתי ספק שאם עשה הפרה ככל משפטו וחוקתה והניחה כולה רק למשמרת עולם לא קיים מצותה כלל.** עיי"ש

אוירת הבית וחינוך הילדים לנעימות התור

כלשהו, עניינים קלים וברורים. מדי פעם מזכירים אחת ממלאכות שבת, מסבירים אותה ומציינים כמה הלכות הנובעים משורש אב מלאכה זה, ולעורר על דברים שיש להיזהר בהם. במשך השבוע יש להכין דברי תורה לומר בפניהם, אפילו דברים פשוטים מאוד. 'תפילה' - שצריך להתפלל שלוש פעמים ביום, ולמה שלוש פעמים. מה מחוייבים בזה מן התורה, ומה הוסיפו מדרבנן. מי שבידו להסביר, מה עניינם של י"ח ברכות, ומהו עניינם של פסוקי דזמרה. פעם אחרת אפשר פשוט לבאר, ממה מורכבת התפילה. פסוקי דזמרה, ברכות קריאת שמע, קריאת שמע, שמונה עשרה, תחנון, קדושה דסידרא וכו'.

התועלת בביאורים אלו, היא רבה מאוד. עצם הדיבור והשיח בדברים אלו, מביאים אוירה רצויה מאוד. זה מביא רצינות והתייחסות ראויה לכל העניינים המבוארים. עוד לזאת, כאשר מבארים עניינים, מועיל הדבר מאוד לבנין האישיות הרוחנית שלהם. המצוות נעשים מתוך ידיעת משמעותם ומרגיש קשר וחיבור עמהם, התורה נראית בעיניהם באור יותר בהיר. אפילו כאשר מדברים עם ילדים קטנים, כל דבר שניתן לנמק, יש לבארו להם. אפילו הדברים הפשוטים אצלנו עד מאוד אינם ידועים להם כלל. עומדים בברוך שאמר, משום שזה שבח חשוב. עושים כך משום כך וכך.

כאשר מקדשים את הלבנה, אפשר לומר לו, אנו מברכים על חידוש הלבנה, כי הלבנה מתחדשת בכל חודש. מה שאנו יודעים ומורגלים, אינו ידוע לילד, הם אינם יודעים למה מחדשים את הלבנה, חשוב הוא להטעימו טעם של עשיה עם תוכן, 'מגביהים את הספר תורה, כדי להראות לכולם, שכולם יראו מה שכתוב בספר תורה'. כל הדברים הפשוטים, כל עניין קטן ראוי להסביר להם. כל דבר שמבארים לו, הריהו מחנך את הילד ומוסיף לו קדושה ויראת שמים, זה מקרב אותו אל התורה וקיומה.

ברוך זו, יש למלמדי תשב"ר לפעול עם תלמידיהם. בכל הזדמנות כאשר נתקלים באיזה ענין חדש איזה מצוה או מנהג. יש להזכיר בקצרה את טעמה. בלי להאריך, רק

במשמעותם יתעוררו בלבם, אבל כשאין נותן דעתו לחשוב עליהם הדבר רדום אצלו. וגם הדברים שאינם ידועים לו, נקל מאד לדעת אותם במחשבה מועטת או בעיון בספרים המצויים, ועל כל אחד לחפש אחריהם ולסדרם במחשבתו. וכאשר עושים את כל המנהגים וכל ההנהגות והמצוות מתוך ידיעת טעמם ועניינם, יש לזה מתיקות, ומרגיש חיות בקיום המצוה, וזוכה בזה שגם עצם הקיום הוא בדרגה הרבה יותר מרוממת ויותר נעלית.

וכך גם ביחס לחינוך הבית והילדים. לדוגמא, ניתן להסביר מהו ציצית, [ויש קצת להכין את הדברים, ואפילו עניינים הנראים כל כך פשוטים בעיני כל, גם אותם יש להכין, להציץ בחומש ורש"י, ולהתבונן מעט]. לבאר שיש ארבע כנפות, מצווה של תכלת, לספר שכיום אין תכלת, ומה משמעות התכלת. למה כורכים את הכריכות של הציצית, וכמה פעמים בכל חוליה, והטעמים לזה. אין הכוונה לעניינים גדולים ועמוקים, אלא הדברים הפשוטים והידועים, המובאים במשנה ברורה. על ידי שחוזרים ומדברים ומזכירים, מתעוררים ונכנסים לאוירה של מצוות והלכות, ומכניסים אוירה זו בכל הבית. יש להסביר מהו עניינה של 'ברכת המזון', צריך להודות לה' על המזון כאשר אוכלים. ועיקר הברכה אחר האכילה, כאשר ההנאה שלימה ומרגישים שובע. וחכמים תיקנו גם לפני האכילה. לפרט שיש בברכת המזון ארבע ברכות. מודים על המזון, מודים על הארץ והמזון ומצרפים לזה הודאה על יציאת מצרים וברית ותורה וחיים. מודים ומבקשים על ירושלים. ברכת הטוב והמטיב. ואח"כ נוהגים להוסיף בקשות על העתיד. הדברים הידועים והפשוטים פשוט ללמוד ולומר זאת בפני בני הבית. ואם גם הוא עצמו אינו יודע, הרי בודאי שעליו לברר כל דבר, ולא להיות נמשל כבהמות נדמו.

בהזדמנות אחרת אפשר לבאר מהו קידוש, ואת הכלל של שומע כעונה. מסבירים את פירוש ויכולו והברכה, אף שהם דברים פשוטים, אך עם זאת צריך פעם אחת להסביר להם. כמו כן אפשר לבאר את הזמירות, בשבת אחת את זמר 'כל מקדש', ובשבת אחרת את 'מנוחה ושמחה'. להסביר קטע מהתפילה. ראוי תמיד לשוחח בשולחן השבת בעניין ערכי

חלק מרכזי בחינוך הילדים וגידולם לתורה ויראת שמים, הוא האווירה שהם קולטים בבית. ואכן, הרבה תשומת לב וישוב דעת צריך להשקיע בניהול הבית בכדי ליצור את האווירה הנכונה והמתאימה. מחשבה רבה צריך לקבוע אילו ספרים רצוי שיהיו בבית, עבור המשפחה ועבור הילדים, ואיזה סוג קלטות וחומר קריאה. יש להתבונן ולכוון עצות ותחבולות כיצד תהיה ההנהגה, לדוגמא, לימוד קבוע של איזה נושא או הלכה עם בני הבית, יש בתים שניתן ליישם זאת ויש לפעמים שאין זה מתאים. כאשר משקיעים בכך מחשבה וחיפוש ניתן למצוא וללקט סיפורים מתאימים שיהיו מוכנים באמתחתו לעת מצוא לספרם בבית, וכן יש לפתח נושאי שיחה בעלי ערך רוחני. וצריך להיזהר שכל אלו יהיו במידה נכונה, לא למעט ולא להרבות, ואי אפשר לקבוע בדבר כללים קבועים, כי לכל בית ולכל ילד מידה משלו.

חובה מוטלת על ראש המשפחה להשקיע תשומת לב ומחשבה כיצד יוצרים אוירה נכונה של רוחניות בבית. הרי הבסיס קיים בכל בית, אך על ידי התמסרות לנושא ניתן להגיע לשיפורים ומעלות. על ידי פרטים קטנים ניתן ליצור מצב של בית מעודן, מרומם במקצת משיגרת הגשמיות.

שעת הישיבה בשולחן השבת הוא זמן מיוחד בו בני הבית שלווים ורגועים בלי טרדות, ועל כולם שורה רוח נדיבה והרחבת הדעת ופתוחים לשמוע ולהקשיב. ואז הוא זמן מתאים ביותר לבאר עניינים. ויש לבאר בפניהם אפילו דברים פשוטים, כי גם את הדברים הפשוטים צריכים מדי פעם לרענן, להחדיר ולהחיות. ואפילו עבור המבוגרים הדבר נחוץ. ובוודאי שלבני הבית, אין הדברים ידועים ופשוטים. למה נוטלים ידים, למה מברכים, וכך כל פרט ופרט מכל המצוות והדינים שעושים אותם בכל עת.

ויש לדעת כי מי שרוצה לחיות את התורה עם רגש ועם טעם וריח, ויהיה הקיום אצלו עם מתיקות עונג ונועם, עליו להתרגל בכל דבר הנהגה מהתורה וחז"ל ומנהגי ישראל שידע את הנימוק ויזכור אותו ויחשוב עליו בשעת מעשה, באופן שיהיה הדבר עירני ופועל בנפשו. והנה יש הרבה דברים שידועים לו לאדם אמנם רק אם יהרהר רגע

הרב אשר גפנר

שריפת חלה בתנור

הש"ך דפת הוא דבר כחוש הוא בסתם פת, אבל בפת שלנו שמשמין בו שמן הרבה לא אמרין דהוא דבר כחוש, וכבר יכנס בגדר של 'אין אנו בקיאין', ולפי"ז יהיה אסור עכ"פ לכתחילה לשרוף בחלות שלנו בתנור אחד משום בזה אחר זה וכמו בטריפ"ד, דהא תנורים שלנו הוא תנור קטן וסתום, ובפרט להרעק"א הנ"ל יש לחשוש שאח"כ יאפה שם דבר המזיע ויצא הריחא מההפרשת חלה.

ולכאורה אפשר להביא ראייה דאפילו אם יש שם שמן מ"מ מיקרי דבר כחוש, דהא מקור דברי הש"ך דפת הוא ודאי כחוש הוא מהמרדכי בפסחים, ובמרדכי שם כתב בשם הראב"ה להביא ראייה דפת הוא דבר כחוש מהא דלחמי תודה דהיו שם חלות מצות וחלות חמץ והיו נאפין יחד, ובחלות מצות היו שם גם בלולות בשמן, ואעפ"כ היו אופין אותם יחד, וחזינן דאפילו אם יש בהן שמן הוי דבר כחוש. ובאמת המנחת יעקב כבר פסק כך דאפילו פת בלול בשמן מיקרי כחוש מראיית המרדכי מלחמי תודה, וכן פסק באליה רבה ועוד.

אך מ"מ לכאורה היה מקום לומר דמ"מ שאני לחמי תודה מפת שלנו, והוא דאינא בפסחים (ל"ח ע"ב) דאמאי לא קרינן ללחמי תודה 'מצה עשירה', משום דיש שם רק רביעית שמן ומתחלקת להרבה עשרונים, ופירש"י שם דמחלקים חצי לוג לשנים, חציו [היינו רביעית הלוג] לחלות חמץ וחציו לחלות מצות. נמצא שהיה שם בסה"כ רביעית אחד בז' עשרונים פחות שליש עשרון, א"כ אפשר דדוקא התם בחלות תודה דהיה ממש מעט שמן לכן מיקרי דבר כחוש, משא"כ בזמנינו שמשמין שמן הרבה בחלות בשיעור של ז' פעמים יותר משם, דהרי בעשרון אחד [היינו שיעור חלה] מכניסים כוס אחד שמן, דהיינו יותר מעט מרביעית להחזיר"א ומעט יותר משני רביעיות להגר"ח נאה, וא"כ בשיעור גדול כ"כ (ביחס לחלות תודה) אפשר דלא אמרין דמיקרי דבר כחוש, ונכנס כבר בגדר של 'אין אנו בקיאין', ולפי"ז יהיה אסור לשרוף החלות שלנו עם הבצק של הפרשת חלה.

אך למעשה לא מצינו בפוסקים שחילקו בזה שיהיה תלוי בכמות השמן שמכניסים לפת. וכן מצאתי במשנ"ב בהלכות פסח (סימן תס"א ס"ק כ"א) לגבי אם אפה מצה יחד עם חמץ בתנור אחד כתב שם המשנ"ב דאין בזה איסור לגבי ריחא אפילו היה הפת עם שמן או שומן משום דפת הוא דבר כחוש, ולא חילק בזה כלל בכמות השמן שנמצא בו.

העולה לדינא. דאין לכאורה שום איסור לשרוף הבצק של הפרשת חלה בתנור ואפילו בתנורים קטנים וסתומים שלנו, ואפילו יחד עם שאר החלות בתנור אחד. אך יזהר להניח דבר מה מתחת המקום ששורפה כגון נייר כסף וכדומה, משום הבליעות.

אכן יש לדעת דכל הנ"ל הוא רק בסוג בצק כגון של חלות וכדומה שאין שם שמן מבחוץ, אבל ביש עליו שמן מבחוץ מבואר במשנ"ב (תס"א ס"ק ל') דמיקרי דבר שמן, ומצוי הרבה בעוגות עם מרגרינה או בבצק עלים שמשוחים בשמן מבחוץ וכדומה שהם שומניים מבחוץ, ובהם בפשטות מיקרי דבר שמן ואסור עכ"פ לכתחילה.

שאלה: האם מותר לכתחילה לשרוף בצק של הפרשת חלה, בתנורים שלנו. ואם מותר האם ההיתר הוא גם בשעה שאופה בה חלות אחרות.

תשובה: בשו"ע יור"ד סימן ק"ח סעיף א' פסק המחבר אין צולין בשר כשרה עם בשר נבילה או של בהמה טמאה בתנור אחד ואע"פ שאין נוגעים זה בזה, ואם צלאן הרי זה מותר, ואפילו היתה האסורה שמינה הרבה והמותרת רזה. וטעם הדבר הוא משום דנקטינן דריחא לאו מילתא [ריחא, היינו כעין טעם אך פחות מזה קצת ואינו העשן היוצא בעת הצליה או האפיה], ועיי"ש שדעת המחבר דבתנור גדול מותר לכתחילה אם אינם נוגעים זב"ז, ואם אחד מהן מכוסה מותר אפילו בתנור קטן וסתום. ודעת רמ"א להחמיר לכתחילה אפילו בתנור גדול ופתוח מעט אם לא שפתחו לגמרי, ובתנור סתום לגמרי אסור אפילו בדיעבד, (אם אין אחד מהן מכוסה דאז מותר אפילו לכתחילה וכו') אא"כ יש הפסד מרובה, דאז מותר אפילו בתנור קטן וסתום לגמרי.

וסתם תנורים שלנו דינם כתנור קטן דלכתחילה ודאי דאסור, ולרמ"א אסור אפילו בדיעבד אם לא בהפסד מרובה.

וברמ"א פסק דתחת מחבת אחד אם שניהם מגולין אסור, ובזה אחר זה אין לחוש אא"כ הזיע משניהם, ויער"ש בפמ"ג (שפ"ד ס"ק י"א) דבטריפ"ד [הוא כעין תנור קטן וסתום כדמשמע בתוס' ע"ז] אסור לכתחילה אף בזה אחר זה. ועיין רעק"א שהקשה על הרמ"א דאמאי כתב 'אא"כ הזיע משניהם' הא אפילו הזיע רק השני אסור, דהטעם דאינו אוסר הוא משום שריחא אינו חזק כ"כ עד כדי שיקלוט הריח ויחזור ויפלוט, משא"כ ע"י זיעה שכן יוצא, וא"כ אף בהזיע בפעם השני הוא יוצא, ונשאר בצ"ע.

ולפי כל זה בתנורים שלנו דדינם כתנור קטן אסור לאפות דבר האסור אף שאינו אופה יחד היתר עם האיסור, כיון שאח"כ יאפה בתנור היתר. ובאופן שיש זיעה בהיתר יהא אסור לרעק"א אפילו בדיעבד, ולמבואר ברמ"א הוא דוקא כשהיה זיעה גם באיסור וגם בהיתר.

ועיי"ש בש"ך (סק"א) שהביא דעת האו"ה שהתיר לאפות חלות יחד עם בצק של הפרשת חלה בתנור אחד משום דהוי רק דרבנן (דחלת חו"ל הוי דרבנן). והיקשו עליו דאפילו אם לא הוי דרבנן ג"כ צריך להיות מותר, משום דפת הוי דבר כחוש, ובשניהם כחושים מותר אפילו לכתחילה, אפילו באיסור דאורייתא דאין בזה משום ריחא. וכתב דכן כתבו הלבוש והמרדכי (פסחים סי' תק"ע) דפת הוא דבר כחוש, ולכן נקט הש"ך דמותר אפילו באיסור דאורייתא. ובפמ"ג (שפ"ד ס"ק א') כתב דאף דבשאר דברים אין אנו בקיאין בכחוש ושמן מ"מ פת לכו"ע מיקרי דבר כחוש.

ולפי"ז דפת הוא דבר כחוש, מותר אפילו לכתחילה לשרוף הבצק של הפרשת חלה ביחד עם שאר החלות בתנור אחד, וכן שמעתי מהגר"מ סירוטה שליט"א שכן מורים למעשה.

אמנם היה מקום לדון בזה דאפשר דכל מה שפסק

ה והמצוות

לנמק ולהמשיך הלאה. ואין הכוונה לעניינים העמוקים. רק את הדברים הפשוטים מאד. כאשר לומדים ענייני השבת אבידה, מנמקים בפשיטות, כי יהודי צריך לחוס על ממון חברו. ממון הזולת הולך לאיבוד, ממון של יהודי, אחינו עם ישראל. על כן יש להתאמץ ולהציל את הממון מאבדון. לא לגשת לזה ביבשות, 'השבת אבידה' מי שמוצא אבידה צריך להחזיר, וזהו. אלא יש לעורר את הטעם והרגש לזה. זה אמנם פשוט, אך הילד אינו יודע אם אין אומרים לו. עלינו לומר לו זאת שיש לרחם על אותו יהודי שלא יפסיד את כספו, ולכן ציוותה התורה להתאמץ להשיבו לו. כאשר אומרים לו זאת, עוררנו בקרב הילד את הרגש לעזור לזולת.

וכך הוא הדבר, בכל ענין, בכל מצוה. לדוגמא - 'תפילה'. משום שה' הוא גדול מאד, ומשום כבודו כורעים לפניו, משבחים אותו ועובדים אותו, ומבקשים ממנו הכל. את כל הדברים הפשוטים יש לבאר לילדים. בכל הזדמנות כאשר מדברים אתו, להחדיר לו איזה הסבר, וכך מתפתחים אצלו הרגשות, והתורה נעשית אצלו קרובה אל הלב, אפילו מתוך הדברים הקטנים הללו. ואחר כך, כאשר מרגילים אותו לכך, הוא כבר יתבונן מעצמו וידע לשאול למה כך ומדוע כך, וישאל את אביו ואת רבו, או כאשר יגדל יבאר לעצמו. סדר וקביעות כזה צריך להכניס למסגרת החיים, וכך נעשית התורה מוסברת ונעימה.

היסוד הגדול בחינוך הבנים והתלמידים הוא, לעשות את התורה מתוקה וחביבה. שלא יחיו מתוך הרגשה, שהתורה היא דבר כבד וקשה, שהטיל והעמיס עלינו הקב"ה, ומי שלא יקיים עונש יענש. צריך לחיות עם תחושה שהקב"ה נתן לנו את התורה משיבת נפש ומלאה טעם. מרוממת ומחיה, שכדאי ומשתלם לקיימה, זה מאד נשגב, מאד חשוב. אכן עם זאת יש לדעת שאם אין מקיימים את התורה, גם יש עונש. אך האוירה שיש ליצור, היא יותר לכיוון של חביבות.

יש להשקיע תשומת לב ומחשבה ולבקש מאת ה' ולפעול כנדרש, ובעבודה רצופה יגיע בעז"ה לבית נעלה ומשפחה חשובה.

אור הגנוז

בבואה של מחשבה עלתה במפתחי ליבו, כי אף שיש לנו קנאה והתפעלות מהמרחק הבלתי נתפס אשר בינינו ל'הרוגטשוב' בחכמת התורה, בכל זאת נוכל להתנחם כי לגבי הנקודה הפנימית ותכלית תורה, אנו זוכים לחלק טוב ונכבד יותר.

סלסולי הרהוריו, גרמה לו, אשר נזרקה מכיו שאלה, וישאל את רבי מנחם וסיעתו, ומה יש לכם לספר מנחם החסידות והדביקות של ה'רוגוטשוב'?

לשמע קולו של האברך ותוכן שאלתו, נשתררה דממה וכולם המתינו לתשובתו של רבי מנחם.

רבי מנחם נתעשת והשיב בשאלה, ושאלו.

המכיר אתה את ר' ישעיה פרווס.

ויאמר הן, הלא שמו הולך לפניו כסוחר מצליח, ומעשירי ורוזני מחוזותינו.

ויאמר לו רבי מנחם, ניכר שאתה מכתירו כסוחר מצליח, ויש לי לערער על זה, הלא עסקיו, במסחר היהלומים, והוא קונה ומוכר כמעט באותו מחיר, והרויח שלו בכל מכירה אינו יותר מחצי אחוז, והשקעתו וטירחתו היא כמעט ללא רווח, ויגיעתו לריק, הרווח הזעיר אינו ניכר. ומאידך מוכר הירקות, הרי הוא סוחר טוב, וכולו חדוות מסחר, כי הוא מרוויח מאתיים אחוז מכל ירק וירק שהוא מוכר, ומכמה זרעונים שזרע בגינתו הוא מוציא מאה שערים, א"כ כיון שהנקודה הפנימית במסחר הוא הרווח, הרי שרוכל הירקות הוא סוחר מוצלח יותר מסוחר היהלומים, ויש איפוא לר' ישעיה לקנאות ברוכל הירקות!!!

אף שהתשובה וליקחה הובנה ע"י השומעים ולמרות דרכו של רבי מנחם לחסוך בהסברים בחינת תן לחכם ויחכם עוד, אך בנידון שלפנינו היה חשוב לו בהירות העניין ויבאר ויסביר את הנלמד.

וכן אמר רבי מנחם באזני מבקשיו ותלמידיו.

אצל גאון התורה הרי שאותם זרזיפי רביבי קודש הצפונים ואינם נראים, הנמזגים בתוככי עסק התורה שלו, ערכם עולה מאות מונים, מהלהט הצעקני שלנו, וכל שביב ושביב מהאור החסידות הגנוז בעיון התורה שלו הרי הוא יצוק ונסוך בעשירות אשר לא תסולא בפז.

ומאידך הרגשת ההתלהבות וכלות הנפש הניכרת על האיש הפשוט, נובעת מהפער הגדול אשר בין מדריגתו האמיתית להשגות הכבירות אשר הוא נחשף להן, וכאשר הוא נאחז במדריגה הגדולה ממנו במאות אחוזים, הרי שנראית היא כאש בוערת עד לב השמים.

רבי מנחם סיים דבריו ונהרו פני כל החבורה, כי מעז יצא מתוק, ויבאו כל הסיפורים אודות ה'צפנת פענח' אל תעודתם לדעת ולהשכיל כי עסק התורה היא המביאה את היהודי למדריגות ופסגות אמיתיות בלתי מדומות. החכם בחכמת התורה ומתאחד עם רצונו ית"ש, הוא הוא העולה בהר ה'. לומדי תורתו הם יודעי שמו, כן נזכה אנחנו וצאצאינו, אכי"ר.

בליל השישי היו נקבצים בפאתי היכל הקלויז נערים חריפי מוחות צמאי תורה, כי הנה בא הגאון רבי מנחם זמבא זצ"ל להשתעשע עמם, בהרצאת מערכות חידושים אשר חידודם רב, לאלפם וללמדם נתיבות לקח ופלפול, בתפארת הלמדנות הוורשאית. מה נעים שבתו עם חברים, בענוות חן ברזל בברזל יחד בהתנצחות תורנית בחן וחסד, לקלוע השערה ולא יחטיא, חשבון וסברא, חריפות ובקיאות, יחדיו ירננו.

בטרם כלותם חוק לימודם, היה מצרך קב חומטין, ובמתק שפתיו וחין ערכו מתאר לפנייהם דמותם הנשגבה של צדיקי הדור, ומדרגותיהם ונועם הליכותיהם, ועובדות יקרות. הסיפורים והדיבורים הללו, שהיו נאמרים עובר לשעות של עמלה וחדוותה של תורה, היו עמוד אש המהלך לפני מחנה פרחי התורה, להעיר רוחם ומרצם לעסק התורה ועבודת ה' ביתר שאת.

באותו הקלויז שרוי היה אברך יקר, אשר היה מתמיד בלימודיו ויגע בתורה ככל יושבי הקלויז, אך נתייחד ונצטיין בכך, שהיה מתהלך לפני האלוקים בלהט והתרגשות – סוערת, באמירת מזמורים הרבה, תחינות ארוכות וגיונוני קדושה, וכל רואיו העידו בו כי הכיסופים השמימיים הם מרכז חייו, ועצם דרכו.

מדי ליל השישי כאשר פניו המאירות של רבי מנחם היו מופיעות בהיכל, וכל באי בית ה' מביטים בדמותו, ומטים אוזן לשמוע אמרי פיו, גם האברך דנן חשק מאד להעיר אזנו לשמוע בלימודים, אך היה מתגבר וכובש את תשוקתו, והיה אומר לנפשו בפסקנות 'לכל עת וזמן', ושומה עלי להכין כלי קיבול לאור יום השבת, בערגון לבב והשתפכות הנשמה לקראת יומא דנשמתין.

והיות והיה חושש שמא יטה ליבו לפנות לפלפולה של הלכה, לכן היה פונה והולך מן ההיכל, ומטפס ועולה אל העזרה העליונה, ומצא לו בה מנוח ומרגוע להשתונן כליותיו, בנעים זמירות נועם הנשמה.

ברם תנאי קודם למעשה הוי, והיה מקדים ומצוה את אחד הצורבים, שכאשר יבוא עת סיום פלפול ההלכה ויתחילו במשא ספורי הצדיקים, שיודיענו ויקראנו תיכף ומיד, כי לדיבורי קודש אלו, אזניו וליבו קשובות כי מין במינו לא חייץ, וגם לא נעלמה ממנו גודל מעלת העסק בסיפורי צדיקים.

באחד מלילות האור, ורבי מנחם הפליג לספר אל הדמות הענקית של הגאון בעל הצפנת פענח זצ"ל ה'רוגוטשוב'. ובמכחול פלאים שרטט וצייר את דיוקן הדרת קומתו אשר לו רמ"ח אברי ש"ס, ושס"ה גידי מדרשי חז"ל, ומוח ולב של מעיינות תורה שבעל פה. ומדי דברו הוסיפו הצורבים, לספר סיפורים נפלאים על כוח התורה של הרוגוטשוב, ממה ששמעו ולקטו מצקלונם של כל אלו אשר זכו להקביל פניו, להתענג בזיו אמריו.

כל הדיבורים הנלהבים על אודות ה'צפנת פענח' באו לאזניו של האברך הצדיק דנן. והוא נתפס בשערפים והרהורים, וליבו התחבט בדבר, ויאמר אל ליבו, הלא ידוע לכל בר בי רב, כי דרכי עליותיו של אותו גאון הוא ההתגברות כארי במלחמתה של לימוד ההלכה, וליבו פועם את פעימות היות הגמרא בעוד לא נודע בגודל עסקו להדיא בדברי יראה וחסידות, ויתבונן האברך בדבר, וכמין

שאלות

במ"ב סימן מו סק"ה - אם בשעה שהגיע לברכת פוקח עורים ורצה לסיים "פוקח עורים" נכשל בלשונו וסיים "מלביש ערומים", ובתוך כדי דיבור נזכר וסיים "פוקח עורים", י"א דיוצא בזה ברכת פוקח עורים כי בזה עקר סיומו הראשון ויש שמסתפקין בזה, ע"כ. נדון הדבר היינו, דהא קי"ל דצריך המבקר לסיים תמיד כפי שחשב לסיים בעת הזכרת שם ומלכות, שכן אם לא יסיים בהכי לא יצא ידי הברכה שסיים (ואצ"ל הברכה שחשב), דלעולם צריך שתהא חתימת הברכה כפי הכונה בהזכרת שם ומלכות, וע"ז דנו באם חשב בהזכרת השם לסיים "פוקח עורים" ובעת סיומו נכשל בלשונו והזכיר "מלביש ערומים" ובתכד"ד נזכר וסיים "פוקח עורים" - אי מהני בזה לעקור סיומו הראשון וייצא ידי ברכת פוקח עורים אי לאו, די"א דהוי עקירה בתכד"ד, ויש שמסתפקין בזה.

ואילו במ"ב סימן פ"ט סק"ל"ג מתבאר שאם טעה ואמר "היום יום רביעי בעומר" ובתוך כדי דיבור נזכר שהוא יום חמישי דיו שיסיים "חמישי בעומר" ויוצא בזה. ולא נמצא שום חולק בדבר או

מפקפק בזה, ולכ"ע מהני סיומו השני בתכד"ד לעקור סיומו הראשון. עוד מצאנו בשו"ע סימן תקפ"ב ס"ב - אם אמר "הא-ל הקדוש" ותכד"ד נזכר ואמר "המלך הקדוש", אינו צריך לחזור וכן הדין ב"המלך המשפט" (וע"ש במ"ב סק"ח) וכן במ"ב סימן רס"ז סק"ט - גבי טעה בשבת בברכת השכיבו לסיים שומר עמו ישראל לעד" כתב שם: אם נזכר תוך כד"ד יאמר מיד אחר תיבת 'לעד' הפורס וכו' וכן בסימן ר"ט ס"ב - לקח כוס של שכר או מים וברך ברוך... בורא פרי הגפן' ותוך כד"ד נזכר שטעה ואמר "שהכל נהיה בדברו"... יצא וכן במ"ב שם סק"ו מי שאומר בברכת הבדלה אחר ברכת היין "בורא מאורי האש" ונזכר שצריך להקדים בשמים וסיים "בורא מיני בשמים", יצא ידי בשמים. ובכולהו לא אשכחן שום חולק בזה או מסתפק בדבר, וצ"ע מאי שנא כל הני מהא דברכת השחר.

הרב ברוך אנשין

תשובות

דברי הרמ"א בהלכות גיטין (שהביא הרי"ל

מרגליות בגליון 79) "ויכתוב בשנים מנין המרובה קודם אבל בימים יכתוב מנין המועט קודם", נראים על פניהם כדברי נביאות, וכל הרואה תמוה יתמה: מה נשתנו אלו מאלו, ומפני מה במנין השנים נמנה את העשרות ראשונה ובמנין הימים נמנה אותן באחרונה? אך באמת טעם גדול יש בדבר, וכמו שאבאר:

א. הזמן בגט נכתב בסגנון כזה: בשלשה ועשרים יום לירח סיון, בשנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושמונה לבריאת עולם.

ב. נשים לב להבדל הסגנון בין מנין הימים למנין השנים. במנין הימים מזכירים את העצם הנמנה (יום) אחרי המספר; לעומת זאת במנין השנים פותחים בשם העצם (בשנת) ולאחר מכן כותבים את מספרו (להלן: מספר סתמי).

ג. הזכרת השם 'יום' אחרי המספר היא המחייבת להקדים את האחדים ולאחר את העשרות ומדוע? מפני שבלשון הקודש צחה העצם הנמנה בא בצורת רבים עד עשרה בלבד (שני ימים, שלשה ימים... עשרה ימים), ומאחד עשר ואילך הוא בא בצורת יחיד (אחד עשר יום וכו'). אי לכך במספר מורכב מעשרות ואחדים, צחות הלשון מחייבת להסמיק את העשרות אל שם העצם (המוזכר בצורת יחיד) ולמנות כך: 'שלשה ועשרים יום'; שכן אם נסמיק

<p>לְשִׁירָה זֶאֱוָה תְּהִילָה</p> <p>ברכות מאלופות לראש משביר</p> <p>האי גברא רבה צנוע ומעלי אשר באהבתו ונאמנותו לתורה, יזם והקים ומוביל את הקרן לעידוד העליה בתורה</p> <p>הגאון רבי חיים שטרן שליט"א</p> <p>יהי רצון שיזכה לרוב תורה וגדולה אושר ונחת, אורך ימים בימינה, בשמאלה עושר וכבוד, ויראה הצלחה בכל פעולותיו לזיכוי הרבים ובכל מעשי ידיו.</p> <p>המברכים חנני התורה</p>	<p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לחתנו היקר והנלבב, כליל המעלות הרב יום טוב שטרן שליט"א לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן הלכה' משפחת שוטלנד</p> <p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לחתן היקר והנלבב, כליל המעלות הרב אלהו סגל הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן הלכה' משפחת גוטפרב</p> <p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לאחינו היקר והנלבב, היגע בתורה הבה"ח שלמה זלמן בלוי הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן הלכה' משפחת בלוי</p>	<p>ברכת התורה</p> <p>לבנו היגע בתורה בל"ר, ידא' באמת מוכתר בכל מדה נכונה הבה"ח שמעון אלבום הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן תורה' משפחת אלבום</p> <p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לאחינו היקר והנלבב, היגע בתורה הבה"ח משה לייב קורנבליט הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן הלכה' משפחת קורנבליט</p> <p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לאחינו היקר והנלבב, היגע בתורה הבה"ח שמעון דייטש הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן תורה' משפחת דייטש</p>	<p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לאחינו וגויסנו היקר והנלבב, היגע בתורה יום ולילה הבה"ח והיקר יעקב ויספיש הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן הלכה'</p> <p>יתן ה' שתעלה מעלה מעלה בתורה ויראת שמים לתפארת המשימה</p> <p>משפחת ויספיש</p> <p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לאחינו היקר והנלבב, היגע בתורה הבה"ח עקיבא יוסף כהן הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן הלכה' משפחת כהן</p>
<p>הישיבה לצעירים 'אור התלמוד'</p> <p>טנא מלא ברכות</p> <p>שגורה בזאת למורנו המדריכנו בנתיבות התלמוד, בכשרון ובדעת ובנפש חפצה, ומוסר את נפשו למען הצלחת תלמידיו בתורה ויר"ש</p> <p>ה"ה הגאון רבי מרדכי מינצברג שליט"א</p> <p>ר"מ בישיבתו הקדושה</p> <p>לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת הבת בשעט"ו מ יתן ה' ויזכה לרוות מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה המברכים מקרב לב</p> <p>תלמידי הישיבה ההנהלה</p>	<p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לאחינו וגויסנו היקר והנלבב, היגע בתורה הבה"ח דוד רוזנברג הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן תורה' משפחת רוזנברג</p> <p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לאחינו היקר והנלבב, היגע בתורה הרב יום טוב שטרן שליט"א לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן הלכה' משפחת שטרן</p> <p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לאחינו היקר והנלבב, היגע בתורה הבה"ח שמעון חזן הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן תורה' משפחת חזן</p>	<p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לאחינו היקר והנלבב, היגע בתורה הבה"ח יוסף אליעזר לוי הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן תורה' משפחת לוי</p> <p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לבנו היקר והנלבב, היגע בתורה הבה"ח שלום רוטמן הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן תורה' משפחת רוטמן</p> <p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לאחינו היקר והנלבב, היגע בתורה הבה"ח אליעזר לוצקין הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן הלכה' משפחת לוצקין</p>	<p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לאחינו היקר והנלבב, היגע בתורה הבה"ח אליהו סגל הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן הלכה' משפחת סגל</p> <p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לאחינו היקר והנלבב, היגע בתורה הבה"ח יעקב קרישבסקי הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן תורה' משפחת קרישבסקי</p> <p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לאחינו היקר והנלבב, היגע בתורה הבה"ח אליעזר קרישבסקי הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן הלכה' משפחת קרישבסקי</p>
<p>לע"נ האשה הצדקנית והחסודה מרת בריינדל בת הרה"ח חיים מרדכי בצלאל ע"ה נלב"ע ל' סיון תשס"ז הנוצח ע"י בנה ידידו היקר והחשוב הרב מרדכי אלבום שליט"א</p>	<p>זו ברכה</p> <p>לכדי היקר והנכבד השוקד יום ולילה ביום התלמוד הבה"ח והנחמד שמעון דייטש הי"ו לרגל הכרתו 'חתן תורה' יתן ה' שתעלה מעלה לתפארת משפחתו הכבודה המברכים מקרב ל"ר הסבא עמרם יוסף דייטש</p>	<p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לבנו היקר והנלבב, היגע בתורה הבה"ח יושע הירשמן הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן תורה' משפחת הירשמן</p>	<p>ברכת התורה</p> <p>נשגד לחתן היקר והנלבב, היגע בתורה הבה"ח דוד רוזנברג הי"ו לרגל התעשרו בכרתה של תורה וזכה לתואר 'חתן תורה' משפחת וינשטוק</p>

שואלין ומשיבין

המשך מעמוד הקודם

(שם יד): תנו רבנן מעשר שני שאין דמיו ידועין פודין אותן בשלשה לקוחות (סוחרים בקיאיין בשומא רש"י) ואפי' נכרי אחד מהן. והרי שלשה לקוחות וכשנכרי אחד מהן אין עליהם דין תורת בי"ד, וא"כ שייך נמי לומר בשומת קרקע של הקדש שצריך עשרה דאין עליהם תורת בית-דין. ועיין שפת אמת במגילה שם וכן בערכין יט: שנתחבט בדברי התוס' ודחה מש"כ בטורי אבן, ונדחק לתרץ בכמה אופנים, ובאחד מהם כתב דאפשר שאם יהיו שקולים, תהיה ההכרעה כפי דעת הכהן שביניהם שכוחו שקול כשניים, אכן לא ביאר הטעם בזה. ולפי מה שכתב רבינו הדברים מבוארים שפיר.

הרב מיכל לוצקין

בביאורי תורה פרשת בהעלותך כתב רבינו שליט"א שהנו"ן ההפוכה שלפני הפסוקים ויהי בנסוע הארץ וגו' ואחריהם, הם משום שהסימניות משמשות כעין סימני סוגריים לפרשה שביניהם, לציין שהדברים כתובים בפני עצמם ואינם חלק מגוף הספר שלפניהם ואחריהם, אלא 'במאמר המוסגר' הוא. עיין שם בדבריו הנפלאים שביאר את דברי חכמים ורבי בגמרא בשבת.

ומצאתי בפירוש המהר"ם שיש על אתר (מסכת שבת קטו): שכתב: 'ואפשר שכן דרך לעשותו כחצי עגול, והוא לציין שאין זה מקומו'.

הרב יצחק פסח קלצקין

לו לספור לפי משפטה של אותה לשון. למשל, הסופר בלשון ארמי יספור בלשון זה: יומא דין עשרין ותלתא יומין לעומר. דהיינו: (א) מנין המרובה קודם מנין המועט; (ב) העצם הנמנה בצורת רבים (יומין); כי כן משפט הלשון הארמי, וכל המשנה אין לשונו אלא עלגים. ומצוה ליישב.

הרב משה נפתלי דייטש

בביאורי תורה גליון 78, הובא דעתם של הטורי אבן והאבי עזרי שנקטו דדין זה דבשומת קרקעות של הקדש כשפודין אותה, בעינן עשרה וכהן אחד מהן. אין זה בגדר של 'מושב בי"ד'. ומיישבים בזה קושיית התוס' (מגילה כג: ערכין יט:): שהקשו דיהא צריך אחד עשר משום דאין בי"ד שקול. ומחדשים נמי שאין צריך אפילו לדון ולשבת במושב חדא, אלא כל אחד יושב במקומו. ומצטרפים זה לזה. ורבינו שליט"א הקשה עליהם, שהרי במשנה בסנהדרין הל'נל, נמנתה הלכה זו בין המשפטים הנידונים ע"י בי"ד. ובפשטות הדברים משמע כי בי"ד גמור הוא. כאשר לעומת דיני ממונות בהדיט הנדונים בשלשה, דיני ההקדש טעונים בית-דין חשוב ומורחב יותר ונידונים בעשרה, וכדעת התוס', דאיכא תורת בי"ד על העשרה.

ונראה ליישב דבריהם דבמשנה הנ"ל נקט התנא גם דינים שאין עליהם תורת בי"ד דאיתא שם 'נטע רבעי ומעשר שני בשלשה', ומבואר בגמרא

את האחדים ונמנה 'עשרים ושלשה יום', יישמע צליל צורם: 'שלשה יום',

ד. לעומת זאת במספר סתמי רשאי אתה להקדים את האחדים לעשרות ורשאי אתה להקדים את העשרות לאחדים. ומדוע בכתבת זמן הגט הונהג לבכר את האפשרות השניה על פני הראשונה? מבאר בביאור הגר"א: **שכן הוא במקרא**. כלומר, כאשר נקוב במקרא מספר שנה (בשנת כך וכל ל), **לעולם** מנין העשרות קודם למנין היחידות, ובכתיבת הגט נוהגים לאמץ את הסגנון שמופיע במקרא.

ה. לאור האמור יש לפקפק בהשוואה של ספירת העומר לספירת ההזאות ביום הכיפורים, שהרי ההזאות נמנו במספרים סתמיים (אחת, שתיים, שלש וכו'), ובכונן דא אין, כאמור, קפיא בסגנון המנין, ומקום מקום אימץ לו סגנון מן הסגנונות; אך בספירת העומר, שבה המנין הוא, כך וכך **יום** לעומר', לכאורה הכל מונים כמשפט הלשון.

ו. וביותר נפלאו בעיני דברי שו"ע הרב סימן תפט סעיף ח שכתב - במה דברים אמורים (שטוב לומר מנין המועט קודם מנין המרובה) במדינות אלו שדרך לספור מנין המועט קודם אבל במקומות שדרך לספור מנין המרובה קודם יכול לומר גם בספירה כמנהג מקומו. ע"כ. וכי דרך הספירה בלשון לעז יש בה כדי לקבוע על דרך הספירה בלשון הקודש? והרי לכל לשון ולשון כללים משלה, ובכל לשון שאדם סופר יש

<p>ברכת מזל טוב לכן אחי המופלג בתורה ומצויין במידות הרב ישראל הירשמן הי"ו לרגל נישואיו עב"ג בשעת"מ</p> <p>יהודה הירשמן</p>	<p>ברכת מזל טוב נשגר לאחינו וגיטנו היקר והחשוב הרב ישראל הירשמן הי"ו לרגל נישואיו עב"ג בשעת"מ</p> <p>משפחת הירשמן</p>	<p>ברכת מזל טוב נשגר לאחינו היקר והחשוב הרב שלמה זלמן שטיינברג שליט"א לרגל הולדת הבן במו"ט</p> <p>משפחת שטיינברג</p>	<p>ברכת מזל טוב אשגר לדידי היקר והחשוב התתן ישראל הירשמן הי"ו לרגל נישואיו עב"ג בשעת"מ</p> <p>אורי הולצמן</p>	<p>תודותנו וברכותינו נתונות לידידנו היקר והחשוב הרב שלמה זלמן שטיינברג שליט"א אשר תרם עבור הוצאות הגליון לרגל השמחה השווה במעונו בחולדת הבן במו"ט</p>
<p>כוס תנחומים לידידנו רעינו אהוב על המקום אהוב על הבריות מהאריזות שבחבורה הרב האנור ר' י"ט ברגמן שליט"א ולאביו הדגול האנור רבי אברהם שליט"א על פטירה אמו/רעייתו החשובה והצדקנית מרת מלכה ע"ה</p>	<p>ברכת מזל טוב אשגר לדידי היקר והחשוב הרב יואל ערנשל שליט"א לרגל הולדת הבן במו"ט</p> <p>אלימלך מינצברג</p>	<p>ברכת מזל טוב אשגר לדידי היקר והחשוב הרב נפתלי ויינשטוק שליט"א לרגל אירוסיו בתו עב"ג בשעת"מ</p> <p>יעקב וייבלד</p>	<p>ברכת מזל טוב אשגר לאחינו וגיטנו היקר והחשוב הרב יעקב יצחק גוטליב שליט"א לרגל הולדת הבן במו"ט</p> <p>חיים יוסף גוטליב יצחק ויינשטוק</p>	<p>ברכת מזל טוב אשגר לאחי היקר והחשוב הרב אלהו קלצקין שליט"א לרגל הולדת הבן במו"ט</p> <p>אחיק ישראל אהרן קלצקין</p>
<p>המקום יחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד</p> <p>טוביה כהן - יהודה קליין - שמואל קרויז יוסף גוטספר - שמואל מן הדר - שמואל מ. חשין יהודה הירשמן - משה א. גוטספר - שלמה ברייל</p>	<p>ברכת מזל טוב אשגר לדידי היקר והחשוב הרב יעקב יצחק מן הדר שליט"א לרגל הולדת הבת במו"ט</p> <p>יהודה רובין</p>	<p>לחברי קהל עדת ירושלים שיחיו ובראשם עשרת ראשנו הגאון שליט"א מורי ורבותי, אחי ורעי ידידי נפשונו מה נשיב לה' על כל אשר גמלנו מאז ומעולם רועה אותנו ואשר בכל עת פניו האיר מולנו בכל העבר עלינו לא עזבונו ידידותו הנצחית לא נטשונו</p>	<p>ברכת מזל טוב אשגר לאחי היקר והחשוב הרב נפתלי ויינשטוק שליט"א לרגל אירוסיו בתו עב"ג בשעת"מ</p> <p>אחיק יצחק ויינשטוק</p>	<p>ברכת מזל טוב אשגר לדידי היקר והחשוב הרב יעקב יצחק גוטליב שליט"א לרגל הולדת הבן במו"ט</p> <p>יום טוב אייזנברג</p>
<p>בסימן טוב ובמזל טוב בשבח והודיה לבורא עולם מתכבדים אנו להזמין את להשתתף בשמחת נישואי בנינו היקרים</p> <p>החתן שמעון שלום הכלה שרה שתתקיים א"ה בשעת"מ ביום ראשון פרשת חוקת כ"ו סיון תשס"ח באולמי ארמונות וולף א' החופה בשעה 6:00</p> <p>נשמח לראותכם משתתפים בשמחתנו</p> <p>הורי החתן מאיר בליי מרדכי ליכטנשטיין הורי הכלה</p>	<p>בסימן טוב ובמזל טוב בשבח והודיה לבורא עולם מתכבדים אנו להזמין את להשתתף בשמחת נישואי בנינו היקרים</p> <p>החתן אברהם אבא הכלה ברכה לאה שתתקיים א"ה בשעת"מ ביום ראשון פרשת חוקת כ"ו סיון תשס"ח באולמי ארמונות וולף א' החופה בשעה 6:00</p> <p>נשמח לראותכם משתתפים בשמחתנו</p> <p>הורי החתן חיים חזן בן ציון גוטספר הורי הכלה</p>	<p>לחברי קהל עדת ירושלים שיחיו ובראשם עשרת ראשנו הגאון שליט"א מורי ורבותי, אחי ורעי ידידי נפשונו מה נשיב לה' על כל אשר גמלנו מאז ומעולם רועה אותנו ואשר בכל עת פניו האיר מולנו בכל העבר עלינו לא עזבונו ידידותו הנצחית לא נטשונו</p> <p>בואו אחים לשמוח ולשחמ בשמחתינו בשמחת חתן וכלה מחמדי עינינו מהרו חיש רוצו בואו אלינו בעת אשר נחלי שמחה יסטפנו המון גלי רון ותודה יסבובנו בעידן כלות נפשונו לצור חלקנו</p> <p>ידידים אהובים שלבנו יד, אחוזו בידינו צאו במחול תנו תוף השמחה במעונונו בריקודי קודש אל על נישא רגלנו בחזון בדבקות. נפשכם קשורה בנפשונו לב ללב יצטרף השכינה בתוכנו קדושה ורוממות שובע שמחות על ראשנו לקל ברוך. תודות והודאות נעמיות יתנו.</p> <p>בתפילה: שלח לנו גואלנו משיחנו בראש ההרים יבנה בית תפארתנו גואלנו ה' צבקות מלכנו בראשנו</p> <p>בן ציון גוטספר</p>	<p>ברכת מזל טוב אשגר לאחי היקר והחשוב הרב נפתלי ויינשטוק שליט"א לרגל אירוסיו בתו עב"ג בשעת"מ</p> <p>אחיק יצחק ויינשטוק</p>	<p>בסימן טוב ובמזל טוב בשבח והודיה לבורא עולם מתכבדים אנו להזמין את להשתתף בשמחת נישואי בנינו היקרים</p> <p>החתן יעקב יוסף הכלה שרה בילא שתתקיים א"ה בשעת"מ ביום ראשון פרשת חוקת כ"ו סיון תשס"ח באולמי ארמונות וולף א' החופה בשעה 6:00</p> <p>נשמח לראותכם משתתפים בשמחתנו</p> <p>הורי החתן משה הולצמן אפרים קלפהולץ הורי הכלה</p>